

Løsningen blive til Tab for Statskassen, og det tror jeg ikke er et rigtig Synspunkt. Den Ret, som Tiendeeieren har, naar jo nemlig ikke altid i et ligefremt Forhold til den Byrde, som Forpligtelsen medfører for Tiendeyderen. Ret og Pligt staa ikke her i et ligefremt Forhold til hinanden. Derfor vi f. Ex. vilde gjøre den samme Paastand gjældende overfor, hvad der i sin Tid skete ved Hoveiets Afløsning, vilde vi se, at vi havde taget mærkelig fejl. Det er klart, at den Afsløsningsfum, som blev givet for Udelsen af Hoveiet, var en meget stor Fordel for Yderne, uden at der dog paaførtes dem, der havde Krav paa Hoveiet, nemlig Herregaardseierne, Tab, ja, der blev endog tilført Herregaardseierne en ligefremt Gevinst. Jeg tror derfor, at det er urigtigt, naar den høitærede Minister betonedede, at i samme Forhold, som Wilsaarene blive til Gavn for Tiendeyderne, vil Afløsningen blive til Tab for Staten. Det er, som sagt, ikke logist at sige, at Ret og Pligt her staa i et ligefremt Forhold til hinanden. Det forekommer mig, at, naar der er saa stærkt Tale om Almenvellets Krav, saa er netop dette Spørgsmaal et saadant, som kan siges at gjælde Almenvellet mere end Andre. Saagodtsom hele den danske Bondestand, den agerdyrkende Stand, bliver berørt af dette Spørgsmaal. Jeg hørte jo nok, at den høitærede Minister mener, at det er Sædegaardseierne, der vilde have de største Fordel af denne Afløsning, men det forekommer mig, at den høitærede Minister ikke har ført Beviset derfor; men selv om nu ogsaa saa var, at Sædegaardseierne vilde have Fordel deraf, saa forfikkres jeg den høitærede Minister, at vi Forslagsstillere misunde dem ikke denne Fordel, naar blot vi kunne faae Forholdet afløst for Tiendeyderne. Forholdet berører, som sagt, Størstedelen af vort Lands Agerdyrkere, og det vil ikke have liden Betydning for den økonomiske Udvikling af denne Stand. I jo større og høiere Grad den udviker sig, i desto større Grad fremmes det Almenes Interesser, saa jeg tror, at jeg dristig tør sige, at dette Forslag har stor Betydning for det Almenes Vel. Naar den høitærede Minister mener, at det hele, man vil, er, at man afskriver 5 til 4, at det er det eneste Forhold, der ligger klart for og som maa tages i Betragtning fra Finantsministerens Synspunkt, saa tror jeg heller ikke, denne Betragtning er saa ganske rigtig; thi i samme Forhold vi stille Betingelserne for Udviklingen af Landets Agerdyrning gunstigt, i samme Forhold vinder i Virkeligheden Statskassen; jo mere velstaaende Landets Borgere ere, jo større Chancerne ere, for at den økonomiske Udvikling kan gaa videre, desto mere Fordel er der for Staten, altsaa ogsaa i Virkeligheden for Statskassen. Det er nærmest disse Bemærkninger, jeg

vilde gjøre, og jeg kan virkelig ikke se, at det skal kunne siges at være nogen Stenk og Gave til den Enkelte, i alt Fald er det jo ikke en Stenk og Gave for Andre end for Yderne, naar det er det for Sædegaardseierne med; men naar, saaledes som det blev sagt under en anden Lovs Behandling, man mener, at det, at gaa til en saadan Afløsning, skulde være det Samme som at kaste Penge i Grams, vil jeg dertil sige, at jeg virkelig ikke kan se det.

Finantsministeren (Estrup): Jeg havde smigret mig med, at jeg overhovedet lige overfor denne Sag havde udtalt mig med tilstrækkelig Tydelighed; men da jeg mærker, at det dog ikke er lykkedes mig at blive fuldt forstaaet, endog saa af en af de ærede Forslagsstillere, ser jeg mig nødsaget til at give en kort Forklaring af, hvad jeg før mente, da jeg sagde, at en Opgivelse, helt eller delvis, af Præstetienden, ikke vilde være til større Fordel for Nogen end netop for Sædegaardseierklassen. Jeg skal tillade mig at oplyse det ved et Exempel, saa haaber jeg, at jeg ikke skal kunne misforstaaes af Nogen. Gaa vi ud fra, at en enkelt Tiende her i Landet, Præstetienden, har i Gjennemsnit en Værdi af 10 Kr. pr. Td. Hartkorn aarlig — det er ikke, for at angive et Tal, der nøie skal svare til det Faktiske; jeg veed ikke, hvormegit Præstetienden udgjør her i Landet, men jeg har et Indtryk af, at det omtrent maa være noget Saadant — vil en Eftergivelse af Præstetienden være en Kapitalvinding endog saa efter 5 pCt. Rentefod af 200 Kr. for hver Td. Hartkorn. Hvis der her i Landet nu, saaledes som den ærede Forslagsstiller angav, er 30,000 Tdr. tiendeydende Hartkorn i Sædegaardseiernes Hænder, vil altsaa Kapitalværdien af den Præstetiende, der hviler paa disse Eiendomme, udgjøre 6 Millioner Kr., og i samme Forhold altsaa, som man eftergiver endel, for Exempel $\frac{1}{4}$, vil det være en Stenk til Sædegaardseierne af $\frac{1}{4}$ af Præstetienden eller en Afløsning til Mindre, end den er værd, af $1\frac{1}{2}$ Million. Nu tror jeg ikke, at mine Uttringer før kunne misforstaaes længere.

H. Holm: Jeg havde ganske vist ikke noget stort Haab, da jeg saa dette Forslag komme frem, om, at det vilde være muligt at faae det gennemført under den nuværende Finantsminister; men jeg tilstaar, jeg havde dog ikke ventet at høre hverken en saa stærk Modstand fra den høitærede Finantsministers Side mod Forslaget eller den Modstand, som han er fremkommen med imod selve Lovforslaget, thi det, at han endog saa mener, at et Forslag som dette ikke engang var Noget,